

TED CHIANG

PŘÍBĚHY
VAŠEHO
ŽIVOTA

Host

Kultovní sbírka sci-fi
povídek, která se stala
předlohou filmu
Příchozí

TED CHIANG
PŘÍBĚHY
VAŠEHO
ŽIVOTA

BRNO 2021

Stories of Your Life and Others

Copyright © 2002 by Ted Chiang

All rights reserved

Translation © Pavla Horáková, 2011, 2021; Bob Hýsek, 2011, 2021;

Richard Podaný, 2011, 2021

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2021 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0615-6 (PDF)

ISBN 978-80-275-0616-3 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0617-0 (MobiPocket)

*Věnováno Brianu Chiangovi
a Jenně Feliceové*

BABYLONSKÁ VĚŽ

Kdybyste věž položili přes Šineárskou planinu, od jednoho konce ke druhému byste pěšky šli dva dny. Věž ale stojí, a tak trvá celého půldruhého měsíce, než vystoupáte od paty na vrcholek, a to jen pokud nenesete břemeno. S prázdnýma rukama však na věž stoupá málokdo; většinu zpomaluje kára s cihlami, kterou dva táhnou mezi sebou. Od chvíle, kdy cihlu naloží na káru, do okamžiku, kdy ji z něj složí a ona se stane součástí věže, uběhnou čtyři měsíce.

Hilalúm nikdy neopustil rodný Elam a o Babyloňanech věděl jen to, že kupují elamskou měď. Měděné odlitky se převážely na lodích po řece Karún až k Dolnímu moři a potom po Eufratu. Hilalúm a ostatní horníci se ovšem vydali po souši s jednou kupeckou karavanou, jež měla náklad naložený na oslech. Šli po prašné stezce sestupující z náhorní roviny, potom přes planiny až k zeleným polím členěným průplavy a hrázemi.

Nikdo z nich předtím věž nespatriil. Začala být vidět, když byli ještě na míle daleko: čárka tenká jako lněné vlákno, mihotající se v rozteteleném vzduchu, zdvihající se z blátěného krunýře Babylonu. Když přišli blíž, z krunýře vyrostly mohutné městské hradby, jenže oni měli

oči jen pro věž. A když už sklopili zraky až k říční rovině, uviděli, jaké stopy věž zanechala okolo města: sám Eufkrat teď teče po dně širokého, zanořeného koryta, které vydolovali, aby byla hlína na cihly. A jižně od města byly vidět početné řady vypalovacích pecí, ve kterých se už netopilo.

Jak se blížili k městským branám, začala věž vypadat masivněji než cokoli, co si Hilalúm kdy dokázal představit: byl to jediný sloup, v obvodu stejně objemný jako celý chrám, a přesto se zvedal tak vysoko, že se zmenšoval až k neviditelnosti. Všichni šli se zakloněnými hlavami a mžourali proti slunci.

Hilalúma ohromeně dloubl loktem do žeber jeho přítel Nanni. „Na tohle máme lézt? Až nahoru?“

„Jít *dolovat* nahoru. Případá mi to... nepřírozené.“

Horníci došli k hlavní bráně v západní hradbě, kudy právě vycházela jiná karavana. Když se mačkali do úzkého pásku stínu vrhaného hradbami, předák Beli se rozkřikl na strážné na hradebních věžích. „Jsme horníci povolání ze země Elam.“

Strážné to potěšilo. Jeden na ně křikl: „Vy jste ti, co mají prokopat nebeskou klenbu?“

„Ano.“

Celé město slavilo. Slavnosti začaly před osmi dny, kdy nahoru poslali poslední cihly, a potrvají ještě dva další dny. A každý den a každou noc město jávalo, tančilo, hodovalo.

Vedle cihlářů tu byli i káraři, muži, kterým se od stoupání na věž změnila svaly na nohou v lana. Každé ráno zahájila výstup jedna pracovní skupina; muži stoupali čtyři dny, pak předali náklad další partě tahounů a pátého

dne se vraceli do města s prázdnými kárami. Řetěz takových skupin vedl až na vrchol věže, ale jen ty nejspodnější party oslavovaly s městem. Těm, kdo žili na věži, včas poslali nahoru dost vína a masa, aby se hostina mohla konat po celém sloupu.

Večer zasedli Hilalúm i ostatní elamští horníci na hliněné stoličky u dlouhého stolu naloženého jídlem, u jednoho z mnoha stolů rozestavených po náměstí. Horníci si povídali s tahouny, vyptávali se na věž.

„Někdo mi říkal,“ začal Nanni, „že zedníci, co dělají na vrcholu věže, pláčou a rvou si vlasy, když někdo upustí cihlu, protože dostat nahoru jinou trvá čtyři měsíce, ale když spadne člověk a zabije se, nikdo si toho nevšimne. Je to pravda?“

Jeden z výřečnějších tahounů, Lugatúm, zavrtěl hlavou. „Ale ne, to je jenom povídačka. Nahoru po věži proudí cihly pořád, každý den se jich na vrchol dostanou tisíce. Ztráta jedné cihly pro zedníky nic neznamená.“ Pak se k nim naklonil. „Ale je tu něco, čeho si váží víc než lidského života: zednické lžíce.“

„Proč lžíce?“

„Když zedník upustí lžíci, nemůže pracovat, dokud mu nahoru nedopraví novou. Celé měsíce si nevydělá na jídlo, a tak se musí zadlužit. Ztrátu zednické lžíce provází spousta pláče. Zato když spadne člověk, ale jeho lžíce zůstane nahoře, ostatním se ve skrytu duše uleví. Příští, kdo upustí lžíci, si může vzít tu jednu, co je navíc, a dál pracovat a nezadlužit se.“

Hilalúma to tak vyděsilo, že chvíli počítal, kolik špičáků si přivezli. Pak mu to ale došlo. „To určitě není pravda. Proč by si nahoru nebrali zásobní lžíce? Proti všem těm

cihlám, co se tam vozí, to neváží skoro nic. A ztráta člověka určitě znamená vážné zpoždění, leda by na vrcholku měli v záloze dalšího, co umí dobře zedničit. Pokud tam nikdo takový není, musejí počkat, až odspoda vyleze nový.“

Všichni tahouni začali říčet smíchy. „Tohohle nenapálíme,“ zahýkal pobaveně Lugatúm. Potom oslovil Hilalúma. „Takže vy nahoru vyrazíte, jen co skončí slavnosti?“

Hilalúm se napil piva z misky. „Ano. Slyšel jsem, že s námi půjdou i horníci ze západní země, ale ještě jsem je neviděl. Víš o nich?“

„Ano, přišli z kraje jménem Egypt, ale nedolují rudy jako vy. Jsou to kamenolamači.“

„My v Elamu taky těžíme kámen,“ ozval se Nanni s pusou plnou vepřového.

„Ale ne jako oni. Oni těží žulu.“

„Žulu?“ V Elamu se doloval vápenec a alabastr, ale žula ne. „Víš to jistě?“

„Kupci, co byli v Egyptě, říkají, že tam mají kamenné zikkuraty a chrámy z vápence a ze žuly, stavěné z obrovských kvádrů. A že ze žuly tešou obrovské sochy.“

„Ale se žulou se pracuje těžko.“

Lugatúm pokrčil rameny. „Jim ne. Královští stavitelé si myslí, že se takoví kameníci můžou hodit, až bude dosaženo nebeské klenby.“

Hilalúm přikývl. To by mohla být pravda. Kdo ví jistě, co budou potřebovat? „Už jsi je viděl?“

„Ne, ještě nepřijeli, čekají je za pár dnů. Možná, že do konce slavností nedorazí, pak byste vy Elamiti šli nahoru sami.“

„Ale půjdete s námi, ne?“

„Ano, ale jen první čtyři dny. Potom se musíme vrátit, jen vy máte to štěstí, že budete pokračovat dál.“

„Proč si myslíš, že máme štěstí?“

„Hrozně rád bych vystoupal na vrcholek. Jednou jsem tahal s vyššími partami a dostal jsem se až do dvacetidenní výšky, ale dál jsem nikdy nebyl. To vy se dostanete o moc výš.“ Lugatúm se posmutněle usmál. „Závidím vám, že se dotknete nebeské klenby.“

Dotknout se nebeské klenby. Prorazit ji špičáky. Hilalúma ta představa znepokojila. „Není vůbec co závidět...“ začal.

„Správně,“ přikývl Nanni. „Až s tím skončíme, dotknou se nebeské klenby všichni.“

Druhý den dopoledne si Hilalúm šel prohlédnout věž. Stanul na obrovitém dvoře rozkládajícím se okolo ní. Nedaleko odtud se tyčil chrám, který by sám o sobě byl působivý, vedle věže se však ztrácel.

Hilalúm přímo cítil, jak je věž dokonale pevná. Podle toho, co se vypráví, ji postavili tak, aby se jí odolností nevyrovnal žádný zikkurat; je celá z vypalovaných cihel, zatímco obyčejné zikkuraty jsou z obyčejných, na slunci sušených cihel a ty pálené mají jen jako obklad. A cihly jsou zasazené do malty ze živice, která když prosákne do pálené hlíny, utvoří spoj stejně pevný jako cihly samy.

Základna věže se podobala prvním dvěma stupňům obyčejného zikkuratu. Obrovský čtverec měl strany asi dvě stě loktů dlouhé a byl čtyřicet loktů vysoký, trojitě schodiště vedlo po jižní straně. Na prvním stupni byl další, menší, na který šlo vylézt jen po ústředním schodišti. A na druhém stupni začínala samotná věž.

Jedna její strana měřila šedesát loktů; věž se zvedala jako čtverhranný sloup nesoucí tíhu oblohy. Kolem něj se vinula rampa s mírným sklonem, zapuštěná do stěny, a obtáčela věž jako kožený pásek rukojeť biče. Ale ne; když se Hilalúm podíval znovu, zjistil, že rampy jsou dvě a proplétají se. Vnější okraj každé rampy lemovaly sloupy, ne moc silné, zato dost široké, aby poskytovaly trochu stínu. Když klouzal pohledem nahoru po věži, viděl střídající se pásy, rampa, cihly, rampa, cihly, a pak už to od sebe nešlo rozlišit. Věž přesto stoupala výš a výš, dál, než oko dohlédlo; Hilalúm mrkal, mhouřil oči, začala se mu točit hlava. Odpotácel se pár kroků vzad, pak se otrásl a odvrátil se.

Hilalúm si vzpomněl na příběh, který mu vyprávěli, když byl malý, a který navazoval na pověst o Potopě. Vyprávělo se v něm, jak lidé znovu osídlili všechny kouty země, ba se rozšířili po více krajích než kdy předtím. Jak se muži plavili až ke koncům světa a viděli tam oceán přepadávající do mlhy, který se hluboko dole mísí s černými vodami Propasti. Jak si lidé díky tomu uvědomili rozměry země a měli pocit, že je malá, a zatoužili zjistit, co leží za jejími hranicemi, poznat celý zbytek Jahvova stvoření. Jak se podívali k nebi a přemýšleli o místě, kde Jahve sídlí, tam nad nádržemi, jež obsahují nebeské vody. A jak před mnoha staletími začali stavět věž, pilíř k nebi, schodiště, po němž by lidé mohli vystoupat tak vysoko, aby spatřili Jahvovo dílo, a po němž by Jahve mohl sestoupit dolů a popatřit na dílo lidí.

Hilalúmovi to odjakživa připadalo podnětné, ten příběh tisícovek lidí, kteří se lopotí bez ustání, ale radostně,

protože cílem jejich práce je lépe poznat Jahva. Nadchlo ho, když Babyloňané přišli do Elamu a sháněli horníky. Jak teď ale stál u paty věže, jeho rozum se bouřil a trval si na tom, že nic na světě by se nemělo tyčit do takových výšin. Díval se podél věže vzhůru a měl pocit, že není na zemi.

Má vůbec na něco takového lézt?

To ráno, kdy měli zahájit výstup, byl druhý stupeň od kraje ke kraji plný robustních dvoukoláků srovnaných do řad. Na mnoha bylo naložené jen všemožné jídlo: pytle plné ječmene, pšenice, čočky, cibule, datlí, okurek, bochníků chleba a sušených ryb. Nespočet obrovských hliněných nádob s vodou, datlovým vínem, pivem, kozím mlékem, palmovým olejem. Na dalších kárách bylo naložené zboží, jaké by se mohlo prodávat na trhu: bronzové nádoby, proutěné koše, štůčky plátna, dřevěné stoličky a stoly. Stáli tu i vypasení vůl a koza, kterým kněží nasazovali kukly, aby při výstupu neviděli ani na jednu stranu a nebáli se. Až se dostanou na vrchol, budou obětováni.

Dále káry naložené špičáky a kladivy pro horníky a také vším, co je potřeba k postavení menší výhně. Jejich předák si kromě toho vyžádal, aby několik kár naložili dřevem a snopy rákosu.

Lugatúm stál vedle jedné káry a utahoval provazy, aby dřevo dobře drželo. Hilalúm k němu došel. „Odkud je to dřevo? Co jsme odjeli z Elamu, neviděl jsem žádné lesy.“

„Jeden les je na severu, vysadili ho, když se začalo s věží. Dřevo se sem potom plaví po Eufratu.“

„Vy jste vysadili *celý les*?“

„Když začali stavět věž, stavitelé věděli, že pro vypalovací pece bude potřeba mnohem víc dřeva, než se dá sehnat na planinách, a tak nechali vysadit les. Máme tady party, jejichž úkolem je dodávat vodu a za každý poražený strom vysadit nový.“

Hilalúm žasl. „A tím si opatříte tolik dřeva, kolik je potřeba?“

„Většinu. Na severu kromě toho porazili hodně dalších lesů a dřevo se sem splavilo po řece.“ Prohlédl si kola káry, vyndal zátku z kožené nádoby, kterou měl u sebe, a nalil mezi kolo a nápravu trochu oleje.

Nanni došel k nim a rozhlížel se po ulicích Babylonu, které se rozkládaly dole. „Ještě nikdy jsem nebyl tak vysoko, abych se mohl z výšky rozhlížet po městě.“

„Já taky ne,“ přidal se Hilalúm, ale Lugatúm se jen zasmál. „Tak pojďte. Všechny káry jsou připravené.“

Brzy se všichni muži rozdělili do dvojic a každá dostala jednu káru. Stoupli si mezi táhla kár, na nichž byly smyčky provazu pro vlečení. Káry, které vlekli horníci, byly promíšené s kárami obvyklých tahounů, aby se zajistilo, že udrží patřičné tempo. Lugatúm s dalším tahounem dostal káru hned za tou patřící Hilalúmovi s Nannim.

„Tak nezapomeňte,“ řekl Lugatúm, „držte se asi deset loktů za károu, která je před vámi. Když se objíždí roh, všechno táhne ten vpravo, takže se každou hodinu střídáme.“

Tahouni už začali vléct káry po rampě. Hilalúm a Nanni se sklonili a přehodili si provazy svojí káry přes vzdálenější ramena. Oba najednou se narovnali, takže se předeck káry zvedl z dlažby.

„A teď *zabrat*,“ zavelel Lugátúm.

Zapřeli se do provazů a kára se rozjela. Jakmile se dala do pohybu, zdálo se vlečení docela lehké, a tak se sunuli po plošině. Potom se dostali k rampě a znovu se museli dost předklonit. „Tohle že je lehký povoz?“ ucedil Hilalúm.

Rampa byla dost široká, aby samotný člověk prošel kolem káry, pokud ji potřeboval předejít. Byla vydlážděná cihlami, do kterých kola za ta staletí vyryla dvě hluboké drážky. Nad jejich hlavami se tyčil klenutý strop s krakorcem; široké, čtverhranné cihly byly uspořádané do překrývajících se vrstev, které se uprostřed sbíhaly. Sloupy napravo byly dost široké, aby rampa působila tak trochu jako podzemní chodba. Když jste se nedívali stranou, skoro jste neměli pocit, že jste na věži.

„Zpíváte si při dolování?“ zeptal se Lugátúm.

„Jenom když je kámen měkký,“ na to Nanni.

„Tak zazpívejte nějakou hornickou.“

Předali žádost i ostatním horníkům a zanedlouho už zpívala celá parta.

Stíny se krátily a oni stoupali výš a výš. Protože byli ve stínu a kolem nich jen čirý vzduch, bylo mnohem chladněji než na úrovni krajiny, v úzkých uličkách města, kde o polednách horko dokázalo zabít ještěrky, než přeběhly přes ulici. Když se horníci podívali stranou, dohlédli k tmavému Eufratu, k zeleným polím táhnoucím se celé míle a křížovaným průplavy, které se na slunci leskly. Město Babylon tvořila spleť sít nahuštěných ulic a domů oslnivě nabílených sádrovcem; jak se zdánlivě sunulo blíž k patě věže, bylo z něj vidět stále méně.

Hilalúm zase tahal za pravý provaz a byl blíž ke kraji, když tu uslyšel ze vzestupné rampy o úroveň níž nějaký křik. Napadlo ho, jestli nemá zastavit a podívat se po stěně dolů, nechtěl ale narušovat tempo, a stejně by na spodní rampu dost dobře neviděl. „Co se tam dole děje?“ zavolal dozadu na Lugatúma.

„Jeden z vás má strach z výšek. Těm, kdo jdou nahoru poprvé, se to občas stává. Takový člověk se chytí podlahy a nedokáže lézt výš. Ale málokoho to potrefí takhle brzy.“

Hilalúm to pochopil. „Víme o podobném strachu mezi lidmi, kteří se chtějí stát horníky. Najdou se takoví, co ze samého strachu, že je to tam zasype, nedokážou vstoupit do dolu.“

„Vážně?“ křikl Lugatúm. „O tom jsem ještě neslyšel. A co ty, jak ty se cítíš ve výšce?“

„Nijak.“ Ale loupl očima po Nannim a oba věděli, jak to doopravdy je.

„Cítíš cukání v dlaních, co?“ zašeptal Nanni.

Hilalúm si otřel ruce o hrubá vlákna provazu a přikývl.

„Já to cítil taky, když jsem byl blíž k okraji.“

„Snad bysme měli dostat kukly jako ten vůl a ta koza,“ prohodil Hilalúm žertem.

„Myslíš, že i nás postihne strach z výšky, až vystoupáme výš?“

Hilalúm se nad tím zamyslel. To, že jeden z jejich druhů pocítil strach takhle brzy, nevěstilo nic dobrého. Potom obavy zahnal; tisíce lidí nahoru stoupají beze strachu, takže by bylo pošetilé, kdyby dovolili, aby je strach jednoho horníka nakazil všechny. „Je to jen nezvyk. Na to,

abychom výšce přivykli, budeme mít měsíce. Až se dostaneme na vrchol věže, budeme litovat, že není vyšší.“

„To ne,“ zavrtěl hlavou Nanni. „Asi sotva se mi bude chtít tohle táhnout ještě výš.“ Oba se zasmáli.

Večer snědli ječnou placku s cibulí a čočkou a přespali v úzkých chodbách, které pronikaly do trupu věže. Když se druhý den ráno probudili, horníci sotva chodili, jak měli rozbolavělé nohy. Tahouni se jim smáli, dali jim mast, ať si ji vetřou do svalů, a přerozdělili náklad na káry, aby toho horníci táhli méně.

Teď už stačilo, aby se Hilalúm podíval ze stěny dolů, a kolena se mu měnila v rosol. V téhle výšce stále foukalo a on tušil, že s dalším výstupem bude vítr jen sílit. Napadlo ho, jestli vítr někdy někoho ve chvíli nepozornosti srazil z věže. A ten pád; člověk stačí odříkat modlitbu, než dopadne na zem. Při tom pomyslení se Hilalúm zachvěl.

Druhý den se podobal prvnímu, pokud nepočítáme, jak horníky bolely nohy. Teď už bylo vidět o mnoho dál — zdálo se ohromující, kam až šlo dohlédnout; viděli pouště za poli a karavany vypadaly jako hmyz lezoucí v řadě. Žádného horníka už nezachvátil strach z výšky tak silně, aby nemohl pokračovat, a tak nerušeně stoupali celý den.

Třetího dne na tom nebyli horníci s nohama o nic líp a Hilalúm si připadal jako starý mrzák. Až čtvrtého dne se nohám ulevilo, a tak zase dostali původní náklad. Stoupali do večera, kdy potkali jinou partu tahounů, která pospíchala s prázdnými kárami po sestupné rampě. Vzeštné a sestupné rampy se vinuly tak, že se neprotínaly, ale spojovaly je chodby vedoucí skrz trup věže. Když se

dvě party potkaly ve stejné výšce, přešly na druhou stranu a vyměnily si káry.

Horníci se seznámili s tahouny z druhé party a ten večer si všichni povídali a jedli společně. Druhý den ráno přichystala první parta káry k návratu do Babylonu a Lugatúm se rozloučil s Hilalúmem a s Nannim.

„Dobře se o káru starejte. Dostala se až nahoru na věž víckrát než kdo z lidí.“

„Tak ty závidíš i té káře?“ zeptal se Nanni.

„Ne, protože pokaždé, když se dostane na vrchol, musí hned zase až dolů. To bych nesnesl.“

Když ten den večer druhá parta zastavila, tahoun od káry za Hilalúmem s Nannim jim přišel něco ukázat. Jmenoval se Kudda.

„Ještě jste neviděli západ slunce v takovéhle výšce. Pojdte se podívat.“ Tahoun došel k okraji, posadil se a nohy spustil přes bok věže. Všiml si, jak váhají. „Ale jen pojdte. Můžete si lehnout a přes okraj jenom nakouknout, jestli chcete.“ Hilalúm nechtěl vypadat jako bázlivé děcko, ale nedokázal se přimět, aby si sedl nad strmý spád, který sahal na tisíce loktů hluboko. Lehl si na břicho a přes okraj vystrčil jen hlavu. Nanni se zařídil stejně.

„Až bude slunce zapadat, podívejte se po stěně věže dolů.“ Hilalúm se tam letmo mrkl, ale pak se honem zase zadíval k obzoru.

„Co je jiného na tom, jak tady slunce zapadá?“

„Chápejte, když slunce zajde za vrcholky hor na západě, dole na šineárské planině se setmí. Jenže tady jsme výš než vrcholky hor, takže slunce vidíme pořád. Musí klesnout níž, abychom měli tmou.“

Hilalúm pochopil a úžasem mu klesla brada. „Začátek noci je jenom stín hor. Na zemi se setmí dřív než tady.“

Kudda přikývl. „Takže se můžete dívat, jak se tma sune po věži od země nahoru k nebi. Pohybuje se rychle, ale vidět se to dá.“

Chvíli pozoroval rudou kouli slunce, pak se podíval dolů a ukázal. „Teď!“

Hilalúm a Nanni se podívali dolů. Titěrný Babylon u paty obrovitého sloupu tonul ve stínu. A pak tma začala šplhat po věži, jako když se vzhůru rozvíjí baldachýn. Pohybovala se dost pomalu, aby měl Hilalúm dojem, že je s to počítat ubíhající chvílky, ale čím byla blíž, tím byla rychlejší, a potom se kolem nich přerýtila, než stačil mrknout. Ocitli se v šeru.

Hilalúm se překulil a podíval se nahoru, právě včas, aby spatřil, jak tma rychle zdolává zbytek věže. Slunce klesalo kdesi v dáli za okraj světa a nebe postupně tmavlo.

„To je podívaná, co?“ prohodil Kudda.

Hilalúm mlčel. Poprvé pochopil, co je vlastně tma: stín samotné země vržený na nebe.

Když stoupali další dva dny, Hilalúm si na výšku lépe zvykl. I když už byli skoro míli vysoko, dokázal se postavit ke kraji rampy a podívat se po věži dolů. Chytil se za jeden ze sloupů při okraji, opatrně se vyklonil a podíval se nahoru. Všiml si, že věž tam už nevypadá jako hladký sloup.

Zeptal se na to Kuddy. „Nahoře jako kdyby se věž rozšiřovala. Jak je to možné?“

„Podívej se líp. Do stran zasahují dřevěné balkony. Jsou vyrobené z cypřiše a zavěšené na lněných lanech.“

Hilalúm napínal zraky. „Balkony? A k čemu jsou?“

„Nanosili na ně ornici, aby tam mohli pěstovat zeleninu. V téhle výšce je ovšem pramálo vody, takže pěstují nejčastěji cibuli. Výš prší trochu víc, takže uvidíš i boby.“

„Jak to?“ podivil se Nanni. „Copak to jde, aby nahoře přšelo a tady ne?“

Kuddu ta námitka překvapila. „Děšť ve vzduchu usychá, jak jinak.“

„Aha, jak jinak,“ pokrčil Nanni rameny.

Do úrovně s balkony se dostali ke konci příštího dne. Rovné plošiny hustě osázené cibulí visely na silných lanech upevněných nahoře ve stěně věže, jen kousek pod další vrstvou balkonů. Na každé úrovni se uvnitř věže nacházelo několik úzkých komor, ve kterých žily rodiny tahounů. Bylo vidět ženy, jak sedí ve dveřích a šijí haleny, anebo jak v zahradách vykopávají cibule. Děti se honily nahoru dolů po rampách, proplétaly se mezi kárami, nebojácně běhaly až při kraji balkonů. Obyvatelé věže okamžitě poznali horníky a všichni se usmívali a mávali na ně.

Když byl čas k večeři, vyložili všechny káry, sundali z nich jídlo a ostatní zboží určené pro zdejší lidi. Tahouni se přivítali s rodinami a pozvali horníky, ať s nimi pojedí. Hilalúm a Nanni zasedli k jídlu s Kuddovou rodinou a pochutnali si na sušených rybách, chlebu, datlovém víně a ovoci.

Hilalúm pochopil, že tahle část věže tvoří cosi jako městečko rozkládající se mezi dvěma ulicemi, vzestupnou a sestupnou rampou. Byl tu i svatostánek, ve kterém